

TOMASZ KRUK

Realizacja projektu pn.

**"Zintegrowany system gospodarki odpadowo - energetycznej
w regionie Południowo - Zachodnim Województwa
Podkarpackiego"**

**Temat przewodni: Spalanie paliwa alternatywnego w Krośnie:
założenia, szanse, zagrożenia"**

Krosno, 28 września 2015 r.

ASPEKTY PRAWNE ZWIĄZANE Z EMISJĄ SPALIN

PLAN PREZENTACJI

EMISJA SPALIN DO ATMOSFERY – REGULACJE PRAWNE

ETAP PROJEKTOWANIA I REALIZACJI

POZWOLENIE ZINTEGROWANE

OPŁATY ZAKORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA

ADMINISTRACYJNE KARY PIENIĘŻNE

ASPEKTY PRAWNE ZWIĄZANE Z EMISJĄ SPALIN

Ochrona środowiska naturalnego stanowi obecnie jeden z najistotniejszych obszarów zainteresowania podmiotów odpowiedzialnych za stanowanie i stosowanie prawa. Działania w tym zakresie mają zarówno charakter prawotwórczy (stanowanie prawa), administracyjny (instrumenty reglamentacyjne, kontrolne i sankcyjne) jak i faktyczny (przedsięwzięcia mające zapewnić ochronę stanu istniejącego środowiska naturalnego oraz przywrócenie stanu pierwotnego na obszarach zdegradowanych).

Powietrze stanowi jeden z zasobów środowiska naturalnego podlegających ochronie przed negatywnym oddziaływaniami. **Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem instalacji przemysłowych na atmosferę realizowana jest na wszystkich etapach „życia” instalacji – w trakcie planowania powstania, projektowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji.**

ASPEKTY PRAWNE ZWIĄZANE Z EMISJĄ SPALIN

Uregulowania prawne

- **Regulacje prawne dotyczące emisji gazów lub pyłów (spalin) do powietrza wydawane są na szczeblu Unii Europejskiej (prawo unijne) oraz w państwach członkowskich UE (prawo krajowe).**
- Na szczeblu UE regulacje te przyjmują najczęściej **postać dyrektyw**, tj. aktów prawnych definiujących cele danej regulacji, natomiast wprowadzenie konkretnych norm prawnych służących osiągnięciu tych celów następuje w drodze stanowienia prawa przez państwa członkowskie UE.
- Ze względu na specyfikę przedmiotu swojej regulacji, dyrektywy dotyczące ochrony środowiska przyjmują niejednokrotnie postać aktów prawnych o szczegółowych postanowieniach.

Prawo Unii Europejskiej

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/76/WE w sprawie spalania odpadów

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/76/WE **definiuje wymagania związane ze spalaniem odpadów**. Należy w tym miejscu zauważyć, że **termiczne przetwarzanie odpadów z odzyskiem energii**, zgodnie z Dyrektywą Ramową 2008/98/WE, **jest jedną z form odzysku**, znajdującą się w hierarchii postępowania z odpadami wyżej niż unieszkodliwianie (w tym składowanie), jednakże **pierwszeństwo nad odzyskiem energii mają przygotowanie do ponownego użycia oraz recykling**. Oznacza to, że spalanie odpadów, jako jedna z form odzysku, powinno znajdować zastosowanie dla odpadów które z różnych względów nie mogą zostać wykorzystane ponownie bądź zostać poddane recyklingowi materiałowemu lub organicznemu. **Spalanie**, zgodnie z Dyrektywą Ramową 2008/98/WE, **może znajdować zastosowanie również w przypadku** odpadów teoretycznie mogących zostać poddanych recyklingowi w przypadkach **gdy recykling odpadów jest środowiskowo lub ekonomicznie nieuzasadniony**.

Prawo Unii Europejskiej

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/76/WE w sprawie spalania odpadów

W zakresie warunków spalania jak i współspalania odpadów, w Dyrektywie określono, jako podstawowy, **wymóg przetrzymania spalanych odpadów przez minimum 2 sekundy w temperaturze 850 stopni Celcjusza.**

W zakresie dopuszczalnych emisji do powietrza Dyrektywa wprowadza **rozdzielenie wymagań w zależności od tego czy spalane są wyłącznie odpady czy też odpady są współspalane.** W przypadku współspalania, zgodnie z Załącznikiem II Dyrektywy, rygor wymagań zmienia się proporcjonalnie do udziału objętościowego gazów spalinowych powstałych w wyniku spalania odpadów w całej objętości powstających gazów spalinowych w wyniku współspalania.

Prawo Unii Europejskiej

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego 2010/75/WE z dnia 24.11.2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)

Dyrektywa ustanawia **zasady dotyczące zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom** powstającym w wyniku działalności przemysłowej oraz **zasady dotyczące kontroli** tych zanieczyszczeń, w tym także w zakresie spalarni i współspalarni odpadów.

W Dyrektywie przewidziane zostały stosunkowo długie okresy przejściowe i terminy derogacji dotychczas obowiązujących przepisów – Dyrektywa zacznie w całości obowiązywać od stycznia 2016 r. (terminy). Nowa dyrektywa integruje w jedną całość siedem dotychczas obowiązujących dyrektyw.

W Dyrektywie określone zostały m.in. dopuszczalne wielkości emisji ze spalarni odpadów.

Prawo Unii Europejskiej

W zakresie spalania i współspalania odpadów, Dyrektywa 2010/75/WE reguluje takie kwestie, jak:

- wymóg uzyskania pozwolenia na eksploatację spalarni odpadów oraz zawartość wniosku o wydanie pozwolenia,
- warunki udzielenia pozwolenia,
- kontrola emisji, w tym dopuszczalne poziomy emisji,
- monitorowanie emisji,
- warunki eksploatacji, w tym warunki zmian w instalacjach,
- odbiór i dostarczanie odpadów,
- sprawozdawczość,
- informowanie społeczeństwa oraz udział społeczeństwa w procedurze udzielania pozwoleń.

Prawo polskie

Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska

Prawo ochrony środowiska stanowi jeden podstawowych aktów prawnych rangi ustawowej w zakresie ochrony środowiska i warunków korzystania z jego zasobów, w tym:

- warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
- kosztów korzystania ze środowiska,
- obowiązki organów administracji;
- odpowiedzialności i sankcji za naruszenia prawa.

Ochrona zasobów środowiska jest realizowana m.in. poprzez: określenie standardów jakości środowiska oraz kontrolę ich osiągnięcia, a także podejmowanie działań służących ich nieprzekraczaniu lub przywracaniu oraz ograniczanie emisji.

Prawo polskie

Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska

Zgodnie z ustawą POŚ, ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) **utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;**
- 2) **zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;**
- 3) **zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych** albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Prawo polskie

Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska

Podstawowe elementy systemu ochrony powietrza, wprowadzone ustawą POŚ, obejmują:

a) system oceny jakości powietrza, w tym:

- poziomy substancji w powietrzu,
- podział obszaru kraju na strefy,
- obowiązek pomiarów poziomów substancji w powietrzu,
- klasyfikację stref;

b) przygotowanie i realizację programów ochrony powietrza (np. Krajowy Program Ochrony Powietrza);

Prawo polskie

Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska

Podstawowe elementy systemu ochrony powietrza (c.d.):

c) pozwolenia na wprowadzanie substancji lub energii do środowiska obejmujące:

- pozwolenia zintegrowane,

- pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;

d) system zgłoszeń niektórych substancji;

e) standardy emisyjne z poszczególnych technologii;

f) postępowanie kompensacyjne;

g) obowiązek wykonywania pomiarów emisji zanieczyszczeń;

h) opłaty za wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza;

i) administracyjne kary pieniężne.

Prawo polskie

Przepisy wykonawcze do Ustawy Prawo ochrony środowiska

Eksploracja instalacji lub urządzenia nie powinna powodować przekroczenia standardów emisyjnych ani standardów jakości środowiska, a obowiązkiem podmiotów prowadzących instalacje jest dotrzymanie standardów emisyjnych.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. **w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu** stanowi jeden z aktów wykonawczych służących wdrożeniu systemu ochrony powietrza określonego w Prawie ochrony środowiska. Rozporządzenie określa m.in.:

- poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji,
- poziomy docelowe dla niektórych substancji,

Prawo polskie

Przepisy wykonawcze do Ustawy Prawo ochrony środowiska

- poziomy celów długoterminowych dla niektórych substancji,
- alarmowe poziomy dla niektórych substancji.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2014 r. **w sprawie standardów emisyjnych** dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz z urządzeń spalania lub współspalania **określa m.in. standardy emisyjne w zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza dla instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów.**

Na wypadek braku standardów emisyjnych i dopuszczalnych poziomów określonych substancji w powietrzu Ustawa Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość ustalenia wartości odniesienia tych substancji w powietrzu w drodze rozporządzenia.

Prawo polskie

Prawo ochrony środowiska i Ustawa o odpadach

Rozporządzenie takie zostało wydane – jest nim **Rozporządzenie** Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. **w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu.**

Kolejny akt prawny rangi ustawowej, istotny ze względu na uwarunkowania prawne emisji spalin z instalacji termicznego przekształcania odpadów stanowi **Ustawa** z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Ustawa ta stanowi m.in., że „**spalarnie odpadów** oraz współspalarnie odpadów są **projektowane, budowane, wyposażane i użytkowane w sposób** zapewniający osiągnięcie poziomu termicznego przekształcania odpadów, **przy którym ilość i szkodliwość dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, odpadów i innych emisji powstających wskutek termicznego przekształcania odpadów będzie jak najmniejsza.**”

Prawo polskie

Ustawa o odpadach

W Ustawie o odpadach zawarta została delegacja dla Ministra Gospodarki do określenia, w drodze rozporządzenia, wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów.

W tym zakresie aktualnie obowiązuje **Rozporządzenie** Ministra Gospodarki z dnia **21 marca 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów**, wydane jeszcze na podstawie Ustawy o odpadach z 2001 r. Do stycznia 2016 r. winno zostać wydane nowe rozporządzenie.

W zakresie wymogów prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów w Rozporządzeniu wdrożono postanowienia Dyrektywy 2000/76/WE w sprawie spalania odpadów w zakresie czasokresu i temperatury spalania odpadów.

Prawo polskie

Ustawa o odpadach

Rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów określa także elementy wyposażenia instalacji, obejmujące m.in. **„urządzenia techniczne do odprowadzania gazów spalinowych, gwarantujące dotrzymanie norm emisyjnych, określonych w odrębnych przepisach”**.

W przypadku wystąpienia zakłóceń w pracy instalacji, polegających na niedotrzymaniu warunków prowadzenia procesu (spalania) albo w pracy urządzeń ochronnych ograniczających wprowadzanie substancji do powietrza przepisy rozporządzenia przewidują:

- wstrzymanie podawania odpadów do instalacji,
- nie później niż w czwartej godzinie występowania zakłóceń, rozpoczęcie procedury zatrzymania instalacji,
- wstrzymanie pracy instalacji, jeżeli łączny czas występowania zakłóceń w roku kalendarzowym przekroczy 60 godzin.

Etap projektowania i realizacji instalacji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Raport oddziaływania na środowisko

Konkretyzacja i indywidualizacja uwarunkowań prawnych dotyczących m.in. **prowadzenia emisji gazów i pyłów do atmosfery z instalacji dokonywana jest na etapie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia**, prowadzonej na podstawie przepisów Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Ustawa OOŚ).

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przeprowadzana jest najczęściej ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Etap projektowania i realizacji instalacji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Raport oddziaływania na środowisko

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko określa m.in.:

- rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko);
- rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (dla których obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko może zostać ustalony postanowieniem właściwego organu).

Etap projektowania i realizacji instalacji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

Raport oddziaływania na środowisko

W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia m.in.:

- bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi,
- możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- wymagany zakres monitoringu.

W ramach oceny oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzany jest **raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko**, będący wszechstronną analizą możliwych negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko w okresie realizacji, eksploatacji i likwidacji przedsięwzięcia oraz przewidywanych działań zapobiegających bądź ograniczających to oddziaływanie.

Etap projektowania i realizacji instalacji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

W wyniku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydawana jest decyzja określająca środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia. Decyzja ta wydawana jest w szczególności przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę oraz decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego, wydawanych na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (pełny wykaz decyzji zawiera art. 72 ust. 1 Ustawy OOŚ).

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach stanowi **załącznik do wniosku o wydanie tych decyzji dotyczących procesu budowlanego.** Organ udzielający pozwolenia na budowę **sprawdza zgodność projektu budowlanego z warunkami** określonymi w **decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.**

Etap projektowania i realizacji instalacji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

W decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanej dla przedsięwzięcia „Budowy bloku energetycznego opalanego paliwem alternatywnym w Krośnie” określone zostały także uwarunkowania dotyczące emisji spalin do powietrza, obejmujące m.in.:

a) w fazie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia:

- wskazanie metod i technik stosowanych w systemie oczyszczania spalin,
- **obowiązek prowadzenia ciągłego monitoringu spalin,**
- obowiązek stosowania paliwa odpadowego wytworzonego z odpadów komunalnych w postaci RDF/pre-RDF, z udziałem PCV z zawartością chloru dla każdej dostarczonej partii odpadów nie przekraczającej 1%,
- zakaz przyjmowania odpadów niebezpiecznych do termicznego przekształcania,
- **obowiązek prowadzenia pomiaru wielkości emisji w trakcie eksploatacji,**

Etap projektowania i realizacji instalacji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach

- obowiązek wykonania podczas rozruchu instalacji kontrolnych pomiarów wielkości emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza celem potwierdzenia skuteczności przyjętych rozwiązań dla dotrzymania wymaganych standardów jakości środowiska,

b) wymagania konieczne do uwzględnienia w projekcie budowlanym:

- obowiązek magazynowania reagentów oraz popiołów kotłowych i pyłów lotnych w magazynach wyposażonych w filtry o gwarantowanych wartościach stężeń pyłu za filtrem,
- obowiązek wyposażenia instalacji w **systemy monitoringu i kontroli poziomu stężeń substancji zanieczyszczających w spalinach** oraz aparaturę służącą do pomiaru parametrów spalin,
- określenie wartości skuteczności filtrów spalin,
- określenie wymiarów komina, którym spaliny z bloku energetycznego będą odprowadzane do powietrza.

Etap eksploatacji

Instrumenty reglamentacyjne – pozwolenie zintegrowane

Przed przystąpieniem do eksploatacji instalacji „bloku energetycznego opalanego paliwem alternatywnym” podmiot prowadzący instalację zobowiązany będzie uzyskać pozwolenie zintegrowane/decyzję o zmianie już posiadanego pozwolenia zintegrowanego.

Pozwolenia zintegrowanego wymaga prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, co ma miejsce ze względu na rozmiar działalności MPGK – KHK Sp. z o.o.

Pozwolenie zintegrowane stanowi instrument prawny określający warunki funkcjonowania instalacji pod względem ochrony środowiska.

Pozwolenie wydawane jest na wniosek, którego jednym z załączników jest decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.

Etap eksploatacji

Instrumenty reglamentacyjne – pozwolenie zintegrowane

Pozwolenie określa m.in.:

- rodzaj i parametry instalacji istotne z punktu widzenia przeciwdziałania zanieczyszczeniom;
- wielkość dopuszczalnej emisji w warunkach normalnego funkcjonowania instalacji;
- maksymalny dopuszczalny czas utrzymywania się warunków eksploatacyjnych odbiegających od normalnych (w szczególności w przypadku rozruchu i wyłączenia instalacji), a także warunki lub parametry charakteryzujące pracę instalacji, określające moment zakończenia rozruchu i moment rozpoczęcia wyłączenia instalacji oraz warunki wprowadzania do środowiska substancji lub energii w takich przypadkach.

Etap eksploatacji

Instrumenty reglamentacyjne – pozwolenie zintegrowane

O ile przemawiają za tym szczególne względy ochrony środowiska, pozwolenie może określać:

- wymagane działania mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji, ewentualnie także termin realizacji tych działań;
- **zakres i sposób monitorowania procesów technologicznych, w tym pomiaru i ewidencjonowania wielkości emisji w zakresie wykraczającym poza standardowe wymagania Ustawy Prawo ochrony środowiska;**
- sposób postępowania w przypadku uszkodzenia aparatury pomiarowej służącej do monitorowania procesów technologicznych, jeżeli jej zastosowanie jest wymagane;
- sposób i częstotliwość przekazywania informacji i danych z monitoringu procesów technologicznych organowi właściwemu do wydania pozwolenia i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Etap eksploatacji

Środki finansowo-prawne ochrony środowiska

Środki finansowo-prawne ochrony środowiska stanowią w szczególności:

- opłaty za korzystanie ze środowiska;
- administracyjne kary pieniężne.

Opłaty za korzystanie ze środowiska są ponoszone m.in. z tytułu wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza.

Administracyjna kara pieniężna jest ponoszona za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, ustalonych w pozwoleniu.

Wysokość opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych **zależy od** ilości i rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza. W przypadku **braku wymaganego pozwolenia** podmiot korzystający ze środowiska ponosi **opłaty podwyższone o 500%** m.in. za wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów.

Etap eksploatacji

Środki finansowo-prawne ochrony środowiska

Administracyjne kary pieniężne wymierza (w drodze decyzji) wojewódzki inspektor ochrony środowiska, m.in. za przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza.

WIOŚ stwierdza przekroczenie lub naruszenie na podstawie:

- kontroli, a w szczególności dokonanych w ich trakcie pomiarów lub za pomocą innych środków dowodowych;
- pomiarów prowadzonych przez podmiot korzystający ze środowiska, obowiązany do dokonania takich pomiarów.

Karę wymierza się **w wysokości 10-krotnej wielkości jednostkowej stawki opłat** dla emisji danego rodzaju.

Karę za przekroczenie **wymierza się za każdą substancję wprowadzaną do powietrza z przekroczeniem warunków** określonych w pozwoleniu.

Podsumowanie

Przepisy prawa polskiego i wspólnotowego ustanawiają rozwiązania systemowe, których celem jest minimalizacja oddziaływań człowieka na środowisko naturalne. Na rozwiązania te składają się zarówno instrumenty o charakterze generalnym (polityki, plany, programy) jak i indywidualnym – skierowanych do konkretnych podmiotów. Tak ustalony system pozwala nie tylko określać standardy postępowania, ale także kontrolować i egzekwować dochowanie tych standardów.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ